

<https://doi.org/10.31891/2307-5740-2025-340-45>

УДК 338.3

ТКАЧЕНКО Аліна

Навчально-науковий інститут денної освіти Полтавського університету економіки і торгівлі

<https://orcid.org/0000-0001-5521-3327>

e-mail: alina_biaf@ukr.net

ІДЕНТИФІКАЦІЯ ТА КЛАСИФІКАЦІЙНА ЕКСПЕРТИЗА ЦУКРУ ДЛЯ МИТНОГО ДЕКЛАРУВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ ІНСТРУМЕНТІВ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ

У статті проаналізовано питання ідентифікації та класифікаційної експертизи цукру з метою митного декларування із застосуванням інструментарію штучного інтелекту. За результатами дослідження встановлено ідентифікаційні ознаки цукру за використаною сировиною, залежно від способу виготовлення та розміром кристалів. Досліджуваний зразок є цукром білим кристалічним, виготовленим із цукрового буряка. Дані ідентифікації використано для здійснення класифікаційної експертизи з метою визначення коду за українським класифікатором кодів зовнішньоекономічної діяльності (далі – УКТЗЕД). Встановлено, що зразок належить до розділу IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його заміники». Виявлено, що цукор білий кристалічний класифікується у групі 17 «Цукор і кондитерські вироби з цукру». Встановлено, що цукор кристалічний має код товару 1701991000. Здійснено класифікаційну експертизу ідентифікованого товару за допомогою штучного інтелекту ChatGPT, Gemini, Claude (Anthropic). Доведено, що лише штучний інтелект ChatGPT можна повноцінно використовувати для визначення коду товару (всі інші визначили код невірно), проте у питаннях ідентифікації навіть його можливостей не достатньо. У результаті дослідження сформоване класифікаційне рішення, яке є підставою для заповнення граф 31 та 33 митної декларації. За результатами визначення коду товару сформовано довідку по товару у програмі MDOOffice і встановлено заходи тарифного і нетарифного митного регулювання. Ставка ввізного мита становить 50%, проте відповідно до міждержавних угод є нульовою для ввезення цукру з Великої Британії; країн ЄС (за умови квотування); для цілей ЗСУ та інших військових формувань на період воєнного стану у разі ввезення товару неприбутковими організаціями. Нетарифне регулювання включає контроль харчових продуктів.

Ключові слова: ідентифікація, декларування товарів, класифікаційна експертиза, митне оформлення, український класифікатор товарів зовнішньоекономічної діяльності, харчові продукти, цукор кристалічний, штучний інтелект.

TKACHENKO Alina

Poltava University of Economics and Trade

IDENTIFICATION AND CLASSIFICATION EXAMINATION OF SUGAR FOR CUSTOMS DECLARATION USING ARTIFICIAL INTELLIGENCE TOOLS

The article analyzes the issue of identification and classification examination of sugar for the purpose of customs declaration using artificial intelligence tools. According to the results of the study, identification features of sugar were established by the raw materials used, depending on the manufacturing method and crystal size. The sample under study is white crystalline sugar made from sugar beet. Identification data were used to conduct a classification examination in order to determine the code according to the Ukrainian Classifier of Foreign Economic Activity Codes. It was established that the sample belongs to section IV "Ready-made food products; alcoholic and non-alcoholic beverages and vinegar; tobacco and its substitutes". It was found that white crystalline sugar is classified in group 17 "Sugar and sugar confectionery". It was established that crystalline sugar has the product code 1701991000. A classification examination of the identified product was carried out using artificial intelligence ChatGPT, Gemini, Claude (Anthropic). It has been proven that only ChatGPT artificial intelligence can be fully used to determine the product code (all others determined the code incorrectly), but even its capabilities are not enough in matters of identification. As a result of the study, a classification solution was formed, which is the basis for filling in columns 31 and 33 of the customs declaration. Based on the results of determining the product code, a certificate for the product was formed in the MDOOffice program and tariff and non-tariff customs regulation measures were established. The import duty rate is 50%, but in accordance with interstate agreements it is zero for the import of sugar from the United Kingdom; EU countries (subject to quotas); for the purposes of the Armed Forces of Ukraine and other military formations for the period of martial law in the event of the import of goods by non-profit organizations. Non-tariff regulation includes the control of food products.

Keywords: identification, declaration of goods, classification examination, customs clearance, Ukrainian classifier of goods of foreign economic activity, food products, granulated sugar, artificial intelligence.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

Товари при їх декларуванні підлягають класифікації, тобто у відношенні товарів визначаються коди відповідно до класифікаційних групувань, зазначених в УКТЗЕД [1]. Згідно визначених кодів встановлюються тарифні та нетарифні методи регулювання. З метою правильності класифікації товарів, які подані до митного оформлення необхідно проводити класифікацію згідно з УКТЗЕД [2]. Неправильне визначення коду товару може тягнути за собою ненадходження належної суми митних платежів до державного бюджету. Найпершим етапом для визначення коду товару є його ідентифікація. Через широкий товарний асортимент, появу нових продуктів на ринку, ідентифікація вимагає від декларантів спеціальних товарознавчих знань.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Серед дослідників, котрі займалися аналізом використання інструментів ідентифікації та класифікаційної експертизи для митних цілей можна виділити наступних: Дубініна А.А. [3], Ємченко І.В. [4-5], Караваєв Т.А. [6], Ткаченко А.С. [7], Авраменко Н. Л. [8], Басова Ю. О., Губа Л.М. [9] та ін.

ВИДІЛЕННЯ НЕВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ, КОТРИМ ПРИСВЯЧУЄТЬСЯ СТАТТЯ

Незважаючи на значну кількість наукових публікацій у сфері ідентифікації та класифікації товарів, їх значна кількість та динамічність сучасного ринку, а також поява нових інструментів, як штучний інтелект, вимагає подальших досліджень у цьому напрямку.

ФОРМУЛЮВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Метою статті є ідентифікація та класифікація цукру для митного декларування з використанням інструментів штучного інтелекту. Для досягнення мети поставлені такі задачі: 1) провести ідентифікацію цукру; 2) здійснити класифікаційну експертизу цукру традиційним способом та за допомогою штучного інтелекту; 3) сформулювати класифікаційне рішення та визначити заходи тарифного і нетарифного регулювання імпорту цукру.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Об'єктом класифікації для митних цілей є цукор білий, кристалічний, виготовлений з цукрових буряків 4 категорії, розфасований у пакети із поліетилену.

Ідентифікаційна експертиза товарів проводиться для того, щоб встановити, чи належить товар до тієї чи іншої товарної групи, ця ідентифікація здійснюється на основі визначення характерних індивідуальних ознак, що наведені в нормативних або супровідних документах. Для досягнення цієї мети необхідно вирішити такі завдання:

1. До якого класу або групи однорідних товарів належать вироби даної партії товарів;
2. Чи відповідає якість товарів даної партії вимогам нормативних документів або технічному опису на дану групу товару?
3. До якого гатунку належить даний товар, якщо він поділяється на певні гатунки?
4. Чи не входить даний товар у номенклатуру заборонених до реалізації товарів, або товарів, що мають деякі обмеження для реалізації на вітчизняному ринку [4].

Ідентифікація цукру проводиться за такими ознаками:

- за використаною сировиною;
- за способом виготовлення;
- за розміром кристалів цукру;

Ідентифікація цукру за використаною сировиною передбачає визначення сировини з якої виготовлений цукор. Найчастіше це тростинний або буряковий цукор. Хоча на ринку є і інші види – кокосовий, кленовий, пальмовий, сорговий. Рафінований тростинний цукор майже нічим не відрізняється від рафінованого бурякового. Саме тому для ідентифікації сировини можуть використовуватися лише товаросупровідні документи, які завдяки використанню правил простежуваності у харчовому ланцюзі зможуть надати інформацію про походження товару. Тростинний цукор зазвичай позначають як «Cane sugar», «Raw sugar» або «Demerara», «Muscovado» чи «Turbinado». Буряковий може мати позначку «Beet sugar» або просто «Sugar». У випадку об'єкта дослідження використано останній варіант на маркуванні і в супровідних документах. Саме тому, можна зробити висновок, що цукор виготовлений з цукрових буряків.

Наступним кроком є ідентифікація цукру за способом виготовлення, що тісно корелює з третім питанням ідентифікації щодо розміру кристалів. Залежно від способу вироблення цукор поділяють на кристалічний, сахарозу для шампанського, цукрову пудру і пресований. На маркуванні досліджуваного зразка визначено, що цукор є кристалічним. Кристалічний цукор виробляють з розмірами кристалів від 0,2 мм до 2,5 мм, сахарозу для шампанського – розмірами від 1,0 мм до 2,5 мм. Допускається виготовляти кристалічний цукор з іншими розмірами кристалів. Для кристалічного цукру і сахарози для шампанського допустимі відхили від мінімального і максимального граничних розмірів до 5 % від маси кристалів.

Розміри кристалів досліджуваного зразка цукру мають розмір від 0,2 мм до 2,5 мм (рис.1).

Розміри кристалів сахарози для шампанського повинні бути більш однорідними. Тому можна говорити про те, що досліджуваний зразок є цукром кристалічним. Таким чином, за комплексом визначених ідентифікаційних ознак, а саме: використаною сировиною, залежно від способу виготовлення та розміром кристалів цукру можна сказати, що об'єкт дослідження є цукром білим кристалічним, виготовленим із цукрового буряка.

Маючи чітке уявлення про ідентифікаційні ознаки товару, можна переходити до його класифікаційної експертизи за УКТЗЕД з метою визначення 10-ти значного коду товару. Код товару буде зазначено у митній декларації та стане підставою для нарахування митних платежів під час митного оформлення.

Рис.1. Фотографічне зображення кристалів досліджуваного зразка цукру

УКТЗЕД складається з розділів, груп, товарних позицій, підпозицій, категорій і підкатегорій. Формування розділів відбувається на підставі походження товару, матеріалу, призначення та хімічного складу. У побудову груп закладено принцип послідовності обробки товарів, починаючи від сировини та напівфабрикатів до готових виробів, що створює умови для застосування товарної номенклатури при укладенні митного тарифу держав [10].

Для встановлення класифікаційних угруповань товару згідно з УКТЗЕД та визначення відповідно до них кодів, дано відповіді на основні питання в табл. 1.

Таблиця 1

Характеристика об'єкта дослідження

Питання, на які необхідно дати відповіді під час визначення класифікаційних угруповань товару за УКТЗЕД	Відповіді на питання
1.Що це?	Готовий харчовий продукт
2. Із якого матеріалу (чи речовини) виготовлено?	Виготовлений із цукрових буряків
3. Для чого використовується ?	Для харчування, а також у різних галузях промисловості
4. В якому вигляді використовується?	У вигляді окремих кристалів
5. Чи єдине це угруповання в якому він описаний ?	Відповідь буде отримана за результатами проведення класифікації

Відповідно до даних табл.1, об'єкт класифікації призначений для харчування. Отже, зразок належить до розділу IV «Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники» (рис. 2).

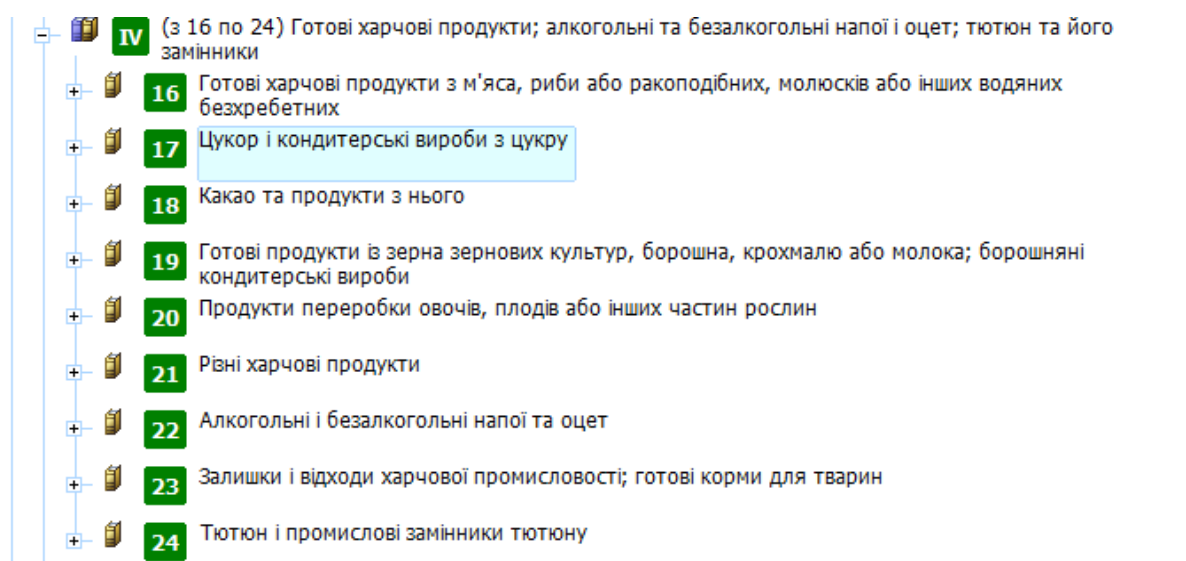

Рис.2. Фрагмент кодової структури УКТЗЕД на рівні розділу IV та груп 16-24 у програмі «MDOOffice»

До розділу IV належать такі товари:

- готові харчові продукти з м'яса, риби або ракоподібних, моллюсків або інших водяних безхребетних (група 16);

- цукор і кондитерські вироби з цукру (група 17);

- какао та продукти з нього (група 18);

- готові продукти із зерна зернових культур, борошна, крохмалю або молока; борошняні кондитерські вироби (група 19);

- продукти переробки овочів, плодів або інших частин рослин (група 20);

- різні харчові продукти (група 21);

- алкогольні і безалкогольні напої та оцет (група 22);

- залишки і відходи харчової промисловості; готові корми для тварин (група 23);

- тютюн і промислові замітники тютюну (група 24).

У зв'язку з тим, що цукор призначений для харчування та для промислового перероблення у різних галузях харчової промисловості, він класифікується у групі 17, товарна позиція 1701 «Цукор з цукрової тростини або з цукрових буряків і хімічно чиста цукроза, у твердому стані».

Відповідно до пояснення до товарної позиції 1701 на рис. 3 включаються: цукор з цукрової тростини, буряковий цукор, з додаванням ароматичних добавок або барвників. Отже всі види цукру класифікуються у товарній позиції 1701 (рис.3).

Пояснення до товарної позиції 1701:

1701	Цукор з цукрової тростини або з цукрових буряків і хімічно чиста цукроза, у твердому стані:
	- цукор-сирець без додання ароматичних добавок або барвників:
1701 12	- - буряковий цукор:
1701 12 10 00	- - - для рафінування
1701 12 90 00	- - - інший
1701 13	- - тростинний цукор, зазначений в примітці до товарних підпозицій 2 до цієї групи
1701 13 10 00	- - - для рафінування
1701 13 90 00	- - - інший
1701 14	- - інший тростинний цукор:
1701 14 10 00	- - - для рафінування
1701 14 90 00	- - - інший
	- інший:
1701 91 00 00	- - з додаванням ароматичних добавок або барвників
1701 99	- - інші:
1701 99 10 00	- - - цукор білий
1701 99 90 00	- - - інші

Рис. 3. Пояснення до товарної позиції 1701

Товарна підпозиція 170199 в УКТЗЕД не деталізована як показано на рис. 4.

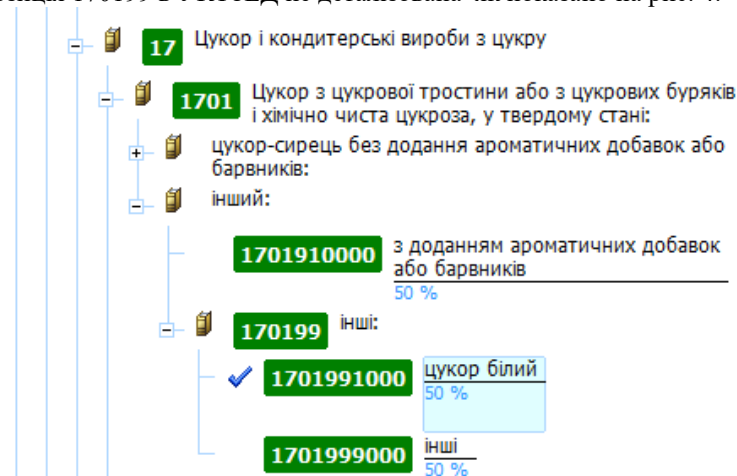

Рис.4. Фрагмент кодової структури УКТЗЕД на рівні товарної підпозиції 170199 та товарної підкатегорії 1701991000 у програмі «MOffice»

Об'єктом класифікації є цукор білий з цукрових буряків, тому зразок належить до товарної підкатегорії 1701991000 — цукор білий, на цьому рівні класифікація УКТЗЕД завершена.

Використавши складові та блоки УКТЗЕД визначено рівні класифікації та відповідні їм кодові позначення в УКТЗЕД табл. 2.

Таблиця 2

Характеристика рівнів класифікації об'єктів дослідження

Найменування рівня класифікації	Код згідно УКТЗЕД	Назва товарів
Розділ	IV	Готові харчові продукти; алкогольні та безалкогольні напої і оцет; тютюн та його замітники
Група	17	Цукор і кондитерські вироби з цукру
Товарна позиція	1701	Цукор з цукрової тростини або з цукрових буряків і хімічно чиста цукроза, у твердому стані
Товарна під позиція	170199	Не деталізована
Товарна категорія	17019910	Не деталізована
Товарна підкатегорія	1701991000	Цукор білий

Враховуючі дані та аналізуючи результати класифікації згідно з УКТЗЕД (табл.2), сформовано класифікаційне рішення (табл.3).

Таблиця.3

Класифікаційне рішення стосовно класифікації та кодування товарів в УКТЗЕД

Код товару згідно з УКТЗЕД	Опис товару
1701991000	Цукор білий, кристалічний, виготовлений з цукрових буряків 4 категорії, розфасований у пакети із поліетилену

Класифікаційне рішення буде використане під час: формування інформаційно-аналітичної довідки; встановлення тарифних методів регулювання імпорту цукру білого; при заповненні граф 31 та 33 митної декларації.

Оскільки у світі стрімко розвивається штучний інтелект, а деякі митні органи уже застосовують його у своїй роботі, у статті проаналізована можливість визначити код товару за УКТЗЕД, застосовуючи інструмент AI задаючи йому результати ідентифікації. Результати класифікаційної експертизи у – ChatGPT висвітлено на рис.5.

🗨️ чат GPT

За комплексом визначених ідентифікаційних ознак, а саме: використаною сировиною, залежно від способу виготовлення та розміром кристалів цукру можна сказати, що досліджуваний зразок цукру є цукром білим кристалічним, виготовленим із цукрового буряка. Який код цього товару за УКТЗЕД?

Відповідно до Української класифікації товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), білий кристалічний цукор, виготовлений із цукрового буряка, класифікується за кодом 1701 99 10 00.

qdrro.com.ua

Цей код належить до групи 17 "Цукор і кондитерські вироби з цукру" та підгрупи 1701 "Цукор з цукрової тростини або з цукрових буряків і хімічно чиста цукроза, у твердому стані". Підкатегорія 1701 99 охоплює інші види цукру, зокрема 1701 99 10 00 — "цукор білий".

Рис.5. Визначення коду товару за допомогою штучного інтелекту (ChatGPT)

Як видно з рисунку, штучний інтелект безпомилково визначив код товару за УКТЗЕД за більш швидкий проміжок часу, ніж виконання класифікаційної експертизи. Втім, проведення ідентифікації вимагає не лише опису об'єкта (як у випадку з класифікаційною експертизою), а й візуального огляду, органолептичної експертизи, інструментальних досліджень. Тому, хоча штучний інтелект ChatGPT може допомогти при проведенні ідентифікації, його можливості в цьому напрямку є обмеженими.

Інтерес викликають й інші застосунки для використання штучного інтелекту, наприклад Gemini (рис.6).

Як видно з рисунку 6, при однаковому запиті, штучний інтелект надає різні варіанти класифікаційної експертизи. Штучний інтелект Gemini не зміг правильно визначити 10-ти значний код товару, а визначив лише його позицію на рівні 4 знаків. Останній інструмент штучного інтелекту, який було використано для класифікаційної експертизи Claude (Anthropic). Результати наведено на рис.7.

Gemini 2.0 Flash

Спробувати Gemini

За комплексом визначених ідентифікаційних ознак, а саме: використаною сировиною, залежно від способу виготовлення та розміром кристалів цукру можна сказати, що досліджуваний зразок цукру є цукром білим кристалічним, виготовленим із цукрового буряка. Який код цього товару за УКТЗЕД?

Згідно з Українською класифікацією товарів зовнішньоекономічної діяльності (УКТЗЕД), цукор білий кристалічний, виготовлений із цукрового буряка, має код 1701.

Цей код охоплює цукор з цукрової тростини або з цукрових буряків і хімічно чисту сахарозу у твердому стані.

Рис.6. Визначення коду товару за допомогою штучного інтелекту (Gemini AI)

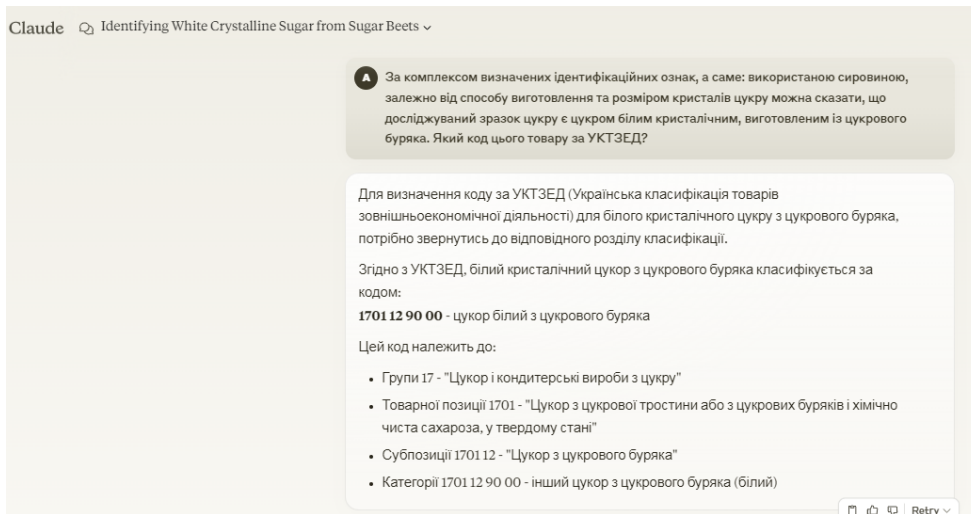

Рис.7. Визначення коду товару за допомогою штучного інтелекту Claude (Anthropic)

Як видно з рисунку, штучний інтелект Claude (Anthropic) також зробив помилку при визначенні коду за УКТЗЕД на рівні підпозиції, адже цей код застосовується для товару «цукор-сирець без додання ароматичних добавок або барвників». Тож, з усіх видів штучного інтелекту, поки що лише ChatGPT продемонстрував правильне класифікаційне рішення.

Наступним кроком після отримання результатів класифікаційної експертизи є визначення заходів тарифного і нетарифного митного регулювання. Отримання такої інформації можливе у програмі MDOOffice (рис.8).

Узагальнена довідка по товару

- Дерево УКТЗЕД
- Пошук по УКТЗЕД та ТНЗЕД
- Перехідна таблиця від УКТЗЕД 2020 до УКТЗЕД 2023

Умови пошуку

Введіть код товару, і дату, на яку необхідна довідка.

Код товару: 1701991000

На дату: 25-02-2025

Країна походження: Польща

Напрямок: Ввезення

Країна на кордоні: Польща

Вид транспорту: Автодорожній транспорт

Включати міждержавні угоди

Відключити коментарі до розділу

Версія для друку

Довідка Пояснення Примітки Очистити

Рис.8. Формування узагальненої довідки по товару в MDOOffice за кодом 1701991000 (приклад)

Аналіз інформації, яка була надана у довідці по товару дає підстави вважати, що за даним кодом діє ставка ввізного мита 50%. Проте у разі ввезення товару з Великої Британії у рамках Угоди «Про політичне

співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії» [11], мито не нараховується (за умови надання сертифікату про походження товару). Також діють преференції при ввезенні цукру з країн ЄС: за тарифною квотою 40 000 тон/рік ввізне мито не нараховується. Додатково стягується податок на додану вартість у розмірі 20%.

Відповідно до інформації з довідки по товару на період дії воєнного стану в Україні звільняються від оподаткування ввізним митом товари, що ввозяться на митну територію України громадянськими об'єднаннями та/або благодійними організаціями, включеними до Реєстру неприбуткових установ та організацій, для подальшої їх безоплатної (без будь-якої грошової, матеріальної або інших видів компенсації) передачі - Збройним Силам України та добровольчим формуванням територіальних громад та іншим утвореним відповідно до законів України військовим формуванням, їх з'єднанням, військовим частинам, підрозділам.

Преференції не застосовуються до товарів, що мають походження з країни, визнаної державо-окупантом згідно із законом та/або державою-агресором щодо України згідно із законодавством, та/або ввозяться з території держави-окупанта (агресора) та/або з окупованої території України, визначеної такою згідно із законом.

З нетарифних заходів регулювання окремо слід відзначити вимоги до маркування та державний контроль за дотриманням законодавства про харчові продукти, корми, побічні продукти тваринного походження, здоров'я та благополуччя тварин у разі ввезення на митну територію України.

ВИСНОВКИ З ДАНОГО ДОСЛІДЖЕННЯ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведений аналіз свідчить, що передумовою митного декларування товарів є визначення коду об'єкта митного оформлення. З цією метою слід провести ідентифікацію товару та його класифікаційну експертизу. За комплексом визначених ідентифікаційних ознак встановлено, що досліджуваний зразок є цукром білим кристалічним, виготовленим із цукрового буряка.

У результаті дослідження встановлено, що цукор кристалічний має код товару 1701991000. Співставлення можливостей штучного інтелекту для проведення класифікаційної експертизи дає підстави вважати, що ChatGPT можна повноцінно використовувати для отримання коду цукру за УКТЗЕД, на відміну від Gemini і Claude (Anthropic). Проте проведення ідентифікації товарів за допомогою штучного інтелекту поки що не можливе. Також замало наукових доказів щодо коректності визначення інших кодів товарів за УКТЗЕД інструментом ChatGPT, що спонукає до подальших досліджень у цьому напрямку. За результатами визначення коду товару сформовано довідку по товару і встановлено заходи тарифного і нетарифного митного регулювання. Оформлене класифікаційне рішення є підставою для заповненні граф 31 та 33 митної декларації. Ставка ввізного мита становить 50%, проте відповідно до міждержавних угод є нульовою для ввезення цукру з Великої Британії; країн ЄС (за умови квотування); для цілей ЗСУ та іншим військовим формуванням на період воєнного стану у разі ввезення товару неприбутковими організаціями. Нетарифне регулювання включає контроль харчових продуктів.

Подальші дослідження буде присвячено пошуку алгоритмів застосування штучного інтелекту для розроблення методик митної експертизи.

Література

1. Митний кодекс України: Кодекс України; Закон, Кодекс від 13.03.2012 № 4495-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#doc_info
2. Про Митний тариф України; Закон України від 19.10.2022 № 2697-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
3. Дубініна А.А., Овчиннікова І.Ф., Дубініна С.О. та ін. Методи визначення фальсифікації товарів. Підручник. Київ: «Видавничий дім «Професіонал», 2010. 272 с.
4. Ємченко, І. В. Митна безпека як економічний чинник національної безпеки України. Здобутки економіки: перспективи та інновації. 2024. (13). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14598585>
5. Ємченко І.В., Ковальова Д.О. Інформаційне забезпечення у судовій товарознавчій експертизі. Науковий Вісник Полтавського університету економіки і торгівлі серія «Технічні науки».2020. №1 (96) 2020. С. 130–138. (Index Copernicus).
6. Караваєв Т., Калуга Н. Митна реформа ЄС: імплементація в Україні. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право. 2024. № 1. С. 4–22.
7. Ткаченко, А., Горбов О., Басова, Ю., Хурса О. Сучасні підходи класифікаційної експертизи світлодіодних ламп для митних цілей. Scientific Collection «InterConf», 2024. (187),187. С. 322–329.
8. Губа Л.М., Басова Ю. О., Барабаш В.О. Використання штучного інтелекту в інтелектуальній власності: тенденції та виклики. Інноваційні аспекти систем безпеки праці, цивільного захисту та захисту інтелектуальної власності : матеріали ІХ Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. (Полтава, 27-28 березня 2024 р.). Полтава : ПДАУ, 2024. С. 119–122.
9. Авраменко Н., Кульганік О. Роль митних експертиз у зовнішньоекономічній діяльності суб'єктів підприємництва. Економіка та суспільство. 2023. (57). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-21>

10. Міжнародна конвенція про спрощення та гармонізацію митних процедур (Конвенція Кіото) від 18.05.1973 // База даних ВР України. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text

11. Угода про політичне співробітництво, вільну торгівлю і стратегічне партнерство між Україною та Сполученим Королівством Великої Британії і Північної Ірландії. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_074#Text

References

1. Mytnyi kodeks Ukrainy: Kodeks Ukrainy; Zakon, Kodeks vid 13.03.2012 № 4495-VI [Customs Code of Ukraine: Code of Ukraine; Law, Code dated 13.03.2012 No. 4495-VI]. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#doc_info [in Ukrainian]
2. Pro Mytnyy taryf Ukrainy; Zakon Ukrainy vid 19.10.2022 № № 2697-IX URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2697-20#Text>
3. Dubinina, A.A., Ovchinnikova, I.F., & Dubinina, S.O. etc. (2010). Metodi viznachennya falsifikatsii tovariv [Methods for determining counterfeiting of goods]. Kyiv: Professional Publishing House. (in Ukrainian)
4. Yemchenko, I. V. (2024). Mytna bezpeka yak ekonomichnyi chynnnyk natsionalnoi bezpeky Ukrainy. Zdobutky ekonomiky: perspektyvy ta innovatsii, (13). <https://doi.org/10.5281/zenodo.14598585>
5. Yemchenko, I. V., & Kovalova, D. O. (2020). Informatsiine zabezpechennia u sudovii tovaroznavchii ekspertyzi. Naukovyi Visnyk Poltavskoho universytetu ekonomiky i torhivli. Serii "Tekhnichni nauky", 1(96), 130–138. (Index Copernicus).
6. Karavaiev, T., & Kaluga, N. (2024). Mytna reforma YeS: implementatsiia v Ukraini. Zovnishnia torhivlia: ekonomika, finansy, pravo, (1), 4–22
7. Tkachenko, A., Horbov, O., Basova, Yu., & Khursa, O. (2024). Suchasni pidkhody klasyfikatsiinoi ekspertyzy svitlodiodnykh lamp dlia mytnykh tsilei. Scientific Collection «InterConf», (187), 322–329.
8. Huba, L. M., Basova, Yu. O., & Barabash, V. O. (2024). Vykorystannia shtuchnoho intelektu v intelektualni vlasnosti: tendentsii ta vyklyky. Innovatsiini aspekty system bezpeky pratsi, tsyvilnoho zakhystu ta zakhystu intelektualnoi vlasnosti: Materialy IX Vseukr. nauk.-prakt. Internet-konf. (Poltava, 27-28 bereznia 2024 r.). Poltava: PDAU, 119–122.
9. Avramenko, N., & Kulhanik, O. (2023). Rol mytnykh ekspertyz u zovnishnoekonomichnii diialnosti subiektiv pidpriemnytstva. Ekonomika ta suspilstvo, (57). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-57-21>
10. Mizhnarodna konventsiiia pro sproshchennia ta harmonizatsiiu mytnykh protsedur (Konventsiiia Kioto) vid 18.05.1973 // Baza danykh VR Ukrainy. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_643#Text
11. Uhoda pro politychne spivrobitnytstvo, vil'nu torhivlyu i stratehichne partnerstvo mizh Ukrainoyu ta Spoluchenyim Korolivstvom Velykoyi Brytaniyi i Pivnichnoyi Irlandiyi. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/998_074#Text